

Az 1956-os emlékév az OSZK 1956-os Intézet – Oral History Archívumban

A magyar forradalom és szabadságharc 60. évfordulójára az Osztály több nagyobb projekttel készült. Ezek közül az első az 1956-os Intézet Alapítvány és az egri Eszterházy Károly Egyetem közös rendezésében megvalósult jubileumi konferencia volt, amelyre 2016. szeptember 8–10-én került sor. *1956 és a szocializmus – válság és újragondolás* címmel három napon át több mint 240 történész, szociológus, politológus és más társadalomtudós vitakozott hatvannál több szekcióban. A másik projekt eredménye, a *BBC History* című képes történelmi magazin különszáma *A magyar október* címmel szeptember végén jelent meg. A csaknem 150 oldalas, gazdagon illusztrált, DVD melléklettel ellátott kiadvány önálló kötetként is megjelent. Huszonöt cikkét egy kivétellel (Peter Unwin volt budapesti angol nagykövetség emlékiratainak részlete) az osztály munkatársai írták, ahogyan a szövegek és képek szerkesztői is közülük kerültek ki.

Az évfordulóra ezen kívül az 1956-os Intézet munkatársai hetvennél több publikációt jelentettek meg. Közöttük nyolc önálló kötetet, amelyből Eörsi László egyedül ötöt jegyzett (*Köbánya 1956 – Fegyveres ellenállás a X. kerületben; A csepeli fegyveres ellenállás – 1956; Zugló 1956 – Fegyveres ellenállás a XIV. kerületben; „Rendkívüli idők, rendkívüli cselekmények” – Tóth Ilona és Mansfeld Péter története és mítosza; Pesti srácok az Erzsébetvárosban*). Tabajdi Gábornak a Jaffa Kiadónál megjelent sajátos történelmi útikalauza (*Budapest a szabadság napjaiban – 1956*) a főváros forradalmi mindennapjait ábrázolja. Rainer M. Jánosnak két összefoglalója látott napvilágot (*Az 1956-os magyar forradalom. Bevezetés, Osiris* illetve *Nagy Imre, Nagy Imre Alapítvány*), utóbbi a csaknem másfél évtizede megjelent kiséletrajz bővített és javított kiadása.

Az Osztály munkatársai ötvennél több tudományos konferencián adtak elő, ebből idegen nyelvű, illetve külföldi szimpóziumon tizenhatszor. Harminc, az évfordulóra szervezett különféle emlékező rendezvényen működtek közre előadóként. Huszonöt kisebb-nagyobb

kiállításához nyújtottak szakértői segítséget, így a Tata-bányai Múzeum, a Magyar Írószövetség, a DUE–Bécsi Magyar Nagykövetség kiállítása, a Monori Vigadó Kulturális Civil Egyesület, a Bartók Kamaraszínház és Művészetek Háza, a Nagykovácsi Civil Egyesület, az Eleven Emlékmű csoport, a Terror Háza a *Szabadságért és Függetlenségért* címmel létrehozott kültéri kiállításához és katalógusához, a Hadtörténelmi Intézet, az Országgyűlési Múzeum, a Budafoki Szomszédok piaca, a Pesti Srácok Emlékpark, Budapest VII. és VIII. kerületi Önkormányzata emlékévhöz kapcsolódó kiállításaihoz.

Rainer M. János
rainer.at.ella.hu

Magyar október. Online térben az 1956-os forradalom

2016-ban ünnepeltük az 1956-os forradalom 60. évfordulóját. A jeles alkalomra az Országos Széchényi Könyvtár két évvel korábban egy webes projektet indított a forradalom interaktív feldolgozására és hozzáférhetővé tételére. Két pilléren nyugszik a megvalósítás: a forradalom képi világát, mozgóképes és fotóanyagait egy térképen, beazonosított helyszíneken tekinthetjük meg, valamint meghallgathatjuk a Szabad Európa Rádió Magyar Osztályának forradalom alatt sugárzott műsorfolyamát, illetve olvashatjuk annak szó szerinti leiratát.

Az 1956-os forradalom idején több ezer fénykép és hosszabb-rövidebb filmrészlet készült. Ezek összegyűjtése, feldolgozása és publikálása eddig nem történt meg, egy jelentős részük még a témával foglalkozó szakértők számára is ismeretlen. A projekt létrejötté alapos kutatómunka eredménye, Varga János harminc éve foglalkozik a forradalom idején filmszalagra rögzített képek egybegyűjtésével, azonosításával. Az adatbázis teljességéhez a Magyar Nemzeti Filmarchívumban tárolt felvételek mellett a külföldi archívumokban őrzött anyagokat is fel kellett kutatni, haza kellett hozni, és ez a folyamat még nem ért véget.

Az összeállítás a magyar közgyűjteményi rendszer, a civil archívumok és a külföldi források összefogásával jött létre, de változatlanul számítunk még lappangó gyűjteményekre is. Az összegyűjtött vizuális anyagokat történészek által szakmailag felügyelt adatbázisban gyűjtöttük össze. Az azonosított helyszíneket (hogyan életszerűen követni tudjuk az eseményeket) GPS-koordinátákkal láttuk el, az érdeklődők így az egykori helyszínek mai megjelenéséhez jutnak el.

A Szabad Európa Rádió 1956-ban sugárzott hangdokumentumai 311 db 90 perces kazettán kerültek a gyűjteménybe 2001 őszén, és szinte teljes egészében tartalmazzák az 1956. október 22. és november 12. között elhangzott SZER-adásokat. Az OSZK digitalizálta és

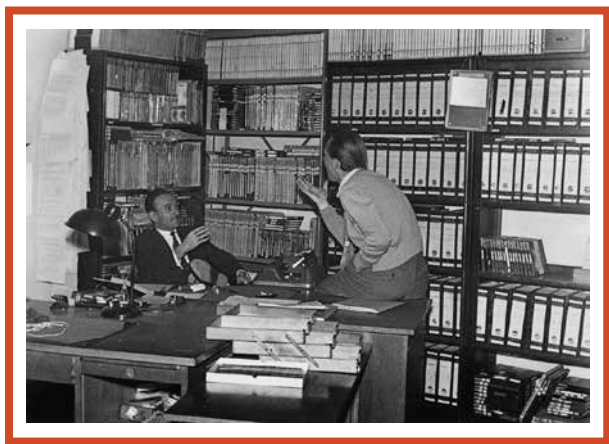
feldolgozta a hanganyagot, írásban rögzítette az adásfolyamot, és azóta is folyik a közreműködők, szerkesztők azonosítása, valamint a szó szerinti szöveg lektorálása. A szabadon letölthető hanganyag és a hozzá tartozó leirat kiválóan alkalmas a forradalom eseményeinek pontos, időrendi felelevenítésére, illetve rekonstruálni képes azt az információs teret, ami a kor emberének gondolkodását, tetteit befolyásolta.

Major László, Lukács Bea

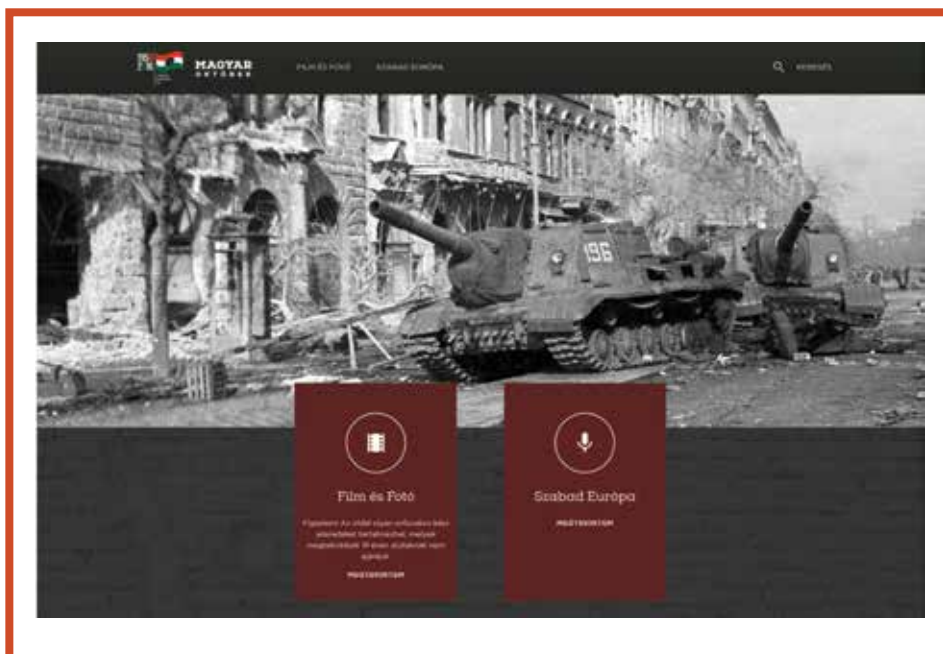
major.laszlo.at.oszk.hu, bealukacs.at.oszk.hu

A Szabad Európa Rádió stúdiója az 50-es években.
Gring-Mikecz Mária, bemondó

A Szabad Európa Rádió szerkesztősége az 50-es évek közepén.
Skultéty Csaba és László László, szerkesztők

www.magyaroktober.hu